

Հմր.	ընծայեց յօգուտ շինութեան աղիւս և եղէկ հինգ մանէթի.	5
5	Ի կտակաւանդութենէ հանդուցեալ Սուսան Սարգիսանի ստացաւ ձեւ ռամբ բարեպաշտ եղբորորդւոյ իւրոյ Ստեփանայ Բաղդասարեան	50
6	Պ. Մէհրապ Օրտուխանեան	5
7	Միսիթար Տէր Ստեփաննոսեանց	3
8	Աղաղիւլ Աւետեան Հիրաքեանց	3
9	Յովհաննէս Մարգար. Բելայեանց	2
10	Յովաննէս Պետր. Դուլգարեանց	2
11	Մնացական Մ. Ա. Ծաղոյեանց	1
12	Ստեփան Մելքումեան	1
13	Բաղալ Այլանջայեան	1
14	Բաղալ Դօլուեան Կրատեանց	1
15	Ահարօն Հաւապեան	1
16	Ղուդի պրի կին Գիւլջանեանց	2
17	Բանաւուշ և Խանում Ստեփանեան	1
18	Ղլան Խանամիրեան	1
19	Մահտ. Նաղլու Տէր Ստեփանեանց	1
20	Հահնարաթ Տէր Օհանեան	1
21	Նուէրք անյայտ ևս	4
	Մահտեսի Ստեփան Օհանեան Նո- ւիրեց 2 փայտ՝ հաշուելով զրամ 4 Ներկայ 1870 ամի անցեալ նոյեմ. ամսուց սկսուած սահմանեցաւ կարգ մեր օրինակատար քահանայից մէջ ի դէպս օրինակատարութեան ան- շուշտ հետեւողութեամբ ըստ չափու- կարողութեան մեր ժողովրդոց ստա- նալ յօգուտ ևս Դպրոցին:	
22	Մկրտութիւններից, Ննջեցելոց և Պսակատէրներից մի ամսուայ մի- ջոցին գոյացաւ նուէրք	1 30
	Ընդ ամենի գումարն լինումէ	139 62 ¹ / ₂
	Յոյսի մարտի 2-ին և 3-ին Դպրոցին իւրաքանչիւր	
Հմր.	Արժաւ	Տն. 1-րդ.
1	Բոլոր շինութեան մասին, թէ նիւ- թերի և թէ վարպետների և մը- շակների ընդ ամենն	74 35 ¹ / ₂

Հմր.			
2	Զորահատ զրասեղան շինելու տախ- տակների՝ փայտերի՝ բեկոնների և վարպետների, ևս մի հատ դռան դին տուաւ ընդ ամենն	34	35
3	Մի հատ զրատախտակի	2	50
4	Պատուհանի՝ շուշէքի և կաւճի	4	65
5	Մի հատ հնոցի շինութեան իւր պարագայիւքն ընդ ամենն	13	35
	Բոլոր ծախուց գումարն եղև	129	20 ¹ / ₂
	Ծախքն մուտքից իրաց բար- ձաւ և մնաց ձեռաց	10	42

(Լ. և Ը. Բն-էրէն հասցորդ):

Խնատս ինատ (յամառութիւն) է, անունս քօռ
(կոյր) Մուրատ է:

Խնձ տես, քեզ ողորմիր:

Իմ տանս ծառայն եմ, ուրիշի աղայն:

Խնձ չէ հաւատում, իշին է հաւատում:

Խնը չտուած՝ տասը ձեռք չի՝ ընկնիր:

Խնչ եմ անում աշխարհի հարստութիւնը, երբ
կոշիկս նեղ է ոտքիս:

Խոնչ տամ, որ մի բարի խօսիս:

Խնչ տեղ փորդ չի կշտանալ, անօթութիւնդ մի՛
յայտնել:

Խոնչ ես անում՝ գործը գործիցն անց է կացել:

Խնչ տալիս ես ձեռքով, նա գալիս է քեզ հետ:

Խնքնիրան վայր ընկնողը չի բաց լինում:

Իշին ասեն աչքալոյս՝ քեզ քուտիկ է եղել. ա-
սաց՝ խոտը առջևիցս պետք է առնէ՝ և ոչ բե-
ռը չալակիցս:

Իրա յարգը չիմացողը՝ պլոց յարգը ի՞նչ կիմա-
նայ:

Իրան զուխը չի կարում կապել, կերթայ հարս-
նետունը հարսի զուխը կապելու:

Լուի համար կարպետն ես վառում:

Խաբվանք դէմուրիւմ (երկաթագործ) սիրեցինք,
օխտը տարի մուր շուքինք:

Խաշինն ասաց տակս ոսկի է, շերեփն ասաց ես
ուսկից կուգամ:

Խեղքը հասակումը չէ՝ դիտումն է:

Խալիսը (Հասարակութիւնը) զիտեն ետով եմ, դու՞նի
Խէրը (բարին) խիար (վարունգ) է դառել, արիւ-
նը ջուր:

Խենդը խենդին տեսնելիս՝ դա կլնուլը պահումէ:
Խլի կոնակին տուին, ասաց՝ այս ի՞նչ դմբդմոց է:
Խրատ ունիս գլխիդ տուր:

Խօսքը խօսք կրանայ:

Խօսքը Հասարակաց է մանաւանդ՝ առնողներ:

Խօսքը մեծինն է, ջուրը փոքրինը:

Ծանր կաց՝ լիտր դաս:

Ծատուրը խաղին կարօտ չէ:

Ծառ լինի որ քամի չի դիպչի:

Ծեծը դրախտիցն է դուրս եկել:

Ծովն ընկել՝ ձեռքը քցումէ փրփրին:

Ծուլութիւնը դովաթի (Հարստութեան) վնաս է:

Կաթի հետ ներս մտած բնութիւնը՝ հոգից հետ
դուրս կգայ:

Կալը կուտը՝ մեր մամի հարսանիքը:

Կաթողիկէս մեծ, զօրութիւնը սակաւ:

Կաղ իշով քարվան (կարաւան) ես խառնում:

Կան նստել, մոտաւորկան է հաշում:

Կամ աղն է պակաս՝ կամ մաղը:

Կասես կասես չես գար:

Կարմնջից անցել իրար են դիպել:

Կաց ոտքիս տեղ անեմ, տես գլխիդ ի՞նչ կանեմ:

Կոյրը ինչպէս նայում է Աստուծոյն, այնպէս էլ
Աստուած նայում է կուրին:

Կոյրը չէ տեսնում, զգում է:

Կոյրը շրլին մահանայ (պատճառ) է դնում:

Կովը մեռաւ, խաբը վերցաւ:

Կովի աղբը սուաղ (ծեփ) չի բռնում:

Կուտը մեր տունն է ուտում, հաւկիթը գոռնե-
րումն ածում:

Կուրօրէն Աստուծոյ ճամբէն:

Կուտես ու կուրանաս:

Կուռի օրը կուռ պէտք է, հաշտութեան օրը հաշ-
տութիւն:

Կերանք կշտացանք բանւորով աշկերտով:

Հաղար խօսողը կասեն մեռել է:

Հասակդ էր՝ հասաւ, միրութդ էր՝ բուսաւ:

Հարիւր կնիկ մօտ լինի, ցաւը ծննդականինն է:

Հարսը իշին է նստել՝ քաւորի գոնիցը չէ՝ անց-
կացել:

Հարստի հարստութեանը չես կարող հասնիլ, զը-
րացի եղիւր նրան

Հացը դրած. բանն անիծած:

Հաւաս (իղձ, եռանդ) էլ ունիս:

Հեռի տեղի հացը մեծ կթուին:

Հէնքի մէջը շուն ընկաւ:

Հէրուայ տօնը շնորհաւոր:

Հին բարեկամը թշնամի չի լինիլ:

Հիւանդը որ ողջանալու լինի, բժիշկը դէմ կգայ:

Հիւրը հիւրին չէ՝ ուղում, տանուտէրը ոչ մէ-
կին:

Հոգի ես էի:

Հողը խարար (լուր) չտանի:

Հօրս անունը ինձ ծախում է:

Չայնը տակը, քարը վրէն:

Չեռքը գործումն է, աչքը խաղումը:

Չեռքիցը եկաւ՝ չարաւ:

Չէթը չվաղած՝ քարն է դէմ տալում:

Չին էլ նրան է սաղում (կը վայելէ), սիլահճն
(ղէնք) էլ:

Չին կխաղայ՝ մարդին են գովում, սուրը կրկտէ՝
բաղուկն են գովում:

Չիու վերայ նստելիս Աստուածն է մոռանում, իջ-
նելիս՝ ձին:

Չուկը ծովումը կմեծանայ:

Ղազարը զիտէ իրան բազարը (առեւտուր):

Ղազը (սագ) զաղի հետ, քաշալ (գոնջ) հաւն էլ
չիլ (պիսակ) խօրօզի (ազդոր) հետ:

Ղափուն (սեխ) չէր, որ հոտ անէի:

Ճանճը ոչինչ է, բայց սիրտ է պղտորում:

Ճանճն ի՞նչ է, որ ճենճն ի՞նչ լինի:

Ճարտար գողը տանուտիրոջն է բռնում:

Մաղումը եթէ զօրութիւն լինի՝ այծը մարգարէ
կլինի:

Մախազ եմ, ու եախազ եմ:

Մահը մէկ օր, լացը մէկ օր:

Մարդը լաւ օրի չի դիմանալ:

Մարդը մարդի մօտ ուղարկեցին, ինձ էլ քեզ մօտ:

Մարդը չանդգամացած, չարութիւնը իրան չի մօ-
տանալ:

Մարդի հետ կուռելիս՝ յետքի խօսքը առաջ մի՛
ասիլ:

Մարդի փորին ծեծեցին, գոռաց՝ վա՛յ կոնակա:

Մարդ կայ՝ որ մարդիցը լաւ է. մարդ կայ՝ որ է-
չը նրանից լաւ. մարդ կայ՝ որ խօսացնես՝
քաղցը կլսես. մարդ կայ՝ որ չխօսացնես՝ շատ
լաւ է:

Մարդն ի հալաւ, էշն ի փալան (համետ):

Մեղաց մեծ խօսածիտ:

Մեր մեղքը մեղի հետ է:

Մեռելները դիտեն՝ թէ սաղերը (կենդանիք) ամեն
օր դաժաց են ուտում:

Մեր սպասը՝ ձեր հէջիցը (ոչինչ) վատ է:

Մէկ մանկութիւնում՝ մէկ ծերութիւնում:

Մէկ Աստուած, անթիւ ստեղծուած:

Մէկ չէն՝ հաղար փորձանքից է ազատել:

Մէկ աչքը մէկ դիմին բաւական է. երկուսը չը-
նորհքի համար է:

Մէկ ձեռքով երկու ձմերուկ չի բռնում:

Մեղաւորի մեղքիցը տրտմի արդար:

Մի ասեղ է առնելու, երկաթի փութն է հարց-
նում:

Մի անցնիր մոխրանալ (ննդաւոր) մարդի կարմնից,
թող քեզ տանի հեղեղը. մի՛ պառկիր աղուէսի
հովանիքում, թող պատառէ քեզ առիւծը:

Մին դժալ ջրի վարձքը կայ:

Մինը միսին տուն չէ թողել, նա ասել է սիւ-
լահներս ո՞րտից կախում:

Մինը չմեռած՝ միւսն յառաջ չի դալ:

Մինչև առուն ջուր դայ, զորտի աչքերը դուրս
կգայ:

Միրութ չունեմ՝ որ խօսքս անց կենայ:

Միսն առանց ոսկորի չի լինիլ:

Մի՛ սատակիր իմ էշս, զարուն է բացվում՝ եօն-
ճէն (խոտ) է ծրում:

Մկտանձի (գինեպան) Զարէ ջուր կխառնէ, պա-
կաս կծախէ միասին կքցէ (խմէ):

Մուկը կատուի համար միշտ վատ երազներ է
տեսնում:

Մսագործի կամքը որ լինի՝ զապուն (նիհար) էծիցն
էլ եղ է հանում:

Մօրս թընտիրը՝ մօրս ապուրը, նստեմ վերելը
ուտեմ լաւաշը:

Յաջողութիւնը և ձախողութիւնը եղայր են:

Յառաջ դուխը, յետոյ ոտքը:

Յախտեան կաց, յախտեան ուտիր:

Յիմարների ձեռքերից՝ բուերը անապատումն են
բնակում:

Ներսը ինձ է վառում, դուրսը ուրիշներին:

Շանը կաղութիւնը մինչև աղուէսի տեսութիւնն է:

Շանը յիմարը նս է, որ փախլաւիցը (խմորե-
ղէն) բաժին է սպասում:

Շանը սատկելիք չկայ, վատ մարդին մեռնելիք:

Շատ գիտցողը շատ կսխալի:

Շանը սիրուն (հոտը, խումբը) չի՛ լինիլ:

Շան ոտքը քարվանիցը խնայումես:

Շատ աշխատեն անօգուտ է, տուրքը Աստուծո-
ցը պէտք է:

Շունը շան միւր չի՛ ուտիլ:

Շունը տաշտը մի՛ կապեր:

Ողջերը քանի կան, մեռելներին բաժին չկայ:

Ողջ լինի պարտքնտէրը, ոչ կուտայ ոչ կուրանայ:

Ոյժոյ չյաղթած քարը մի՛ վերցնիր:

Ո՛չ ես քօռ ասեմ, ոչ դուն ինձ քաշալ:

Ոչ եկեսցէ ոչ մեկնեսցէ, այլ զառկեսցէ շնթրո-
կեսցէ, մինչև արեն ծագեսցէ:

Ոչ սաղապն (առիթ) եմ, ոչ քեաղապը (խո-
րոված միս):

Ոչ սատանայն տես, ոչ աղօթք կարդայ:

Ո՛վ մեղ չար, Աստուած նրան բարի:

Ով գիտէ թէ, ով է աշխատում, ով է ուտում:

Ով շատ կերաւ՝ ողորմի հօրը:

Ով տեսաւ, չհաւնաւ:

Որբին հաց տուող չի լինիլ, խրատ տուող շատ
կլինի:

Որը նալին (լուսնաձև երկաթ ի սմբակս գրաս-
տուց), որը միսին:

Որտեղ երկու շուն լծեն, դուն սէլապան պէտք
է լինիս:

Ով կերաւ եղն ու ձմուռը, ով զարկեց գլուխը
դուռը:

Որ կծախէ՝ տար ծախէ:

Ուղիղ հաւատքը յայտնի պէտք է:

Ուղիղ ճանապարհով գնացողը չի՛ դադրում:

Ում սայլին նստիս՝ նրա հօռօվէշն ես ասում:

Ունիմ՝ Աստուած՝ չունիմ՝ դարտ (հոգս, ցաւ):

Ունքը գնելու տեղ՝ աչքը հանեցիր:

Ուշ եկաւ, շուտ յառաջեց:

Ուտես չուտես, կազբարդ (բաժին) էդ է

Աւրախու թնկից յմազն ի երկնանում, տրտմու-
թնկից՝ եղունգր:

Չհաւնածդ քարը աչք կհանէ:

Չղարնելդ ընդուր է յայտնի, որ քարի մեծին ես
վաղում:

Չփորձած ձիու ետնիցը մի՛ անցնիլ:

Պատիցը ընկնողը, պատիցը ընկնողի հալիցը (որ-
պիսու թիւն) կհասկանայ:

Պահէ դարմանը, կդայ ժամանակը:

Պառկած շանը քար մի՛ քցիր:

Պարապ մնալուցը դատարկ աշխատիլը լաւ է:

Պարտքը հազարին հասաւ, հաւի միս է ուտելու:

Պարտք չունիս՝ գնա՛ երաշխաւոր եղիր. գործ չու-
նիս՝ վկայ եղիր:

Ջաղացականը ալիւրոտ կլինի:

Ջուրը գնում է, աւազն է մնում:

Ջրի շատ դալը կտրելու նշան է:

Սատկած կովը կաթնոտ կլինի:

Սատանի իսկ իրայ տունն է՝ մտնի էլ դուրս էլ դայ:

Սար ու ձոր նորա համար մէկ է:

Սէյր անօղին (դիտող) զիւրին կթուի:

Սիւմ սիւմ սիւման:

Սոխ չեմ կերել, որ սիրտս կսկծէ:

Սովածին խղճմոսնք չի լինիլ:

Սուրբ Աստուած չէ երեք անգամ կրկնեմ:

Ստախօսի շահն այն է, որ ուղիղ էլ ասէ չնն
հաւատում:

Սրտի սիրածը գեղեցիկ է աշխարհքում:

Սեւ ձու թը կասն գեղ է, որին կօղնէ՝ որին չի
օղնում:

Վաղ վերկենողի զսմթը (բաղդ) երկու է, ուշ
վերկենողինը մէկ:

Վաճառականը որ կոտր ընկնի, հին դաւտարներն
(տետրակ, մատեան) է քրքրում:

Վատ լեզուն անելիցը սուր է:

Վատ խօսքը՝ չանցկացած փողը՝ իրանց տիրոջն են:

Վատ տղայն գետնիցը ցախ է ժողովում, այլոց
օջաղն (կրակատան) է վառում:

Վարձ չի ստանար, պարապ էլ չի մնար:

Վերի արտի ցորեն ես:

Տարի կայ՝ աւուրն է պահում, օր կայ տարվանը:

Տունը չկայ թանաջուր, ինքը կգնայ աքեարուռ
(գոռող):

Տեսա՛ հանակ, չտեսա՛ գեօրչակ (գուցէ իրաւ):

Տօն չէ՛ զատիկ չէ՛, խեն հագեր է շար—շապիկ:

Տիրոջը փողն է գնում, ծառայի հոգին է դուրս
դալում:

Տօնօն ո՞վ՝ ձին ուլ, գայլը ո՞վ՝ թէխմախը (պար-
զալ) ո՞վ:

Տղամարդ եղի՛ր՝ դու իս պատուիր:

Տունը թէկ վառուաւ, մկներին էլ չմնաց:

Յաւը քաշողը դիտէ:

Իւրաքանչիւր մնաւ իրատ է մարդոյ, ո՛չ դասն
պակասում՝ ո՛չ խրատը:

Փախած ձուկը մեծ կլինի:

Փախիր՝ որ պրծնես:

Փարէմ (մի ստակ) տուինք խօսեցուցինք, երկու
կուտանք ձէնը չի՛ կտրիր

Փնտած չգտածդ էր:

Փնտռէ, որ գտնես:

Փողը գնաց, բայց մաշն (ապրանք) էլ մալ եղաւ:

Փողը ձայն կտայ:

Փողը չհատաւ, հաճու (մահտեսի) ճամբէն չբո-
նուաւ:

Քամին ապառաժիցն ի՞նչ կտանի:

Քանին քամին տարել է:

Քեռեկինն ասաւ, որդի՛ գտակդ ինչո՞ւ է ծակ. պա-
տասխանեց՝ դրուստ (ուղիղ) խօսալուցն է:

Քիչ էի՞ ք, դա էլ եկաւ աւելի:

Քիչ էին մտել դոնից, մէկն էլ ընկաւ երթըլքից:

Քունը անուշ է:

Քառասուն գողը մի մերկին չեն կարացել կողոպտել:

Քեռաստանիցն (չազանակ, շապալուտ) է եղել՝ կե-
ղին է մհանայ գնում:

Օչ ուլ (ոչ գր) թ՛ղ չպարծենայ:

Օրը գայ՝ բարին հետը:

Օր է՝ կանցնի:

Օր լինի՝ որ մեր փողոցումն էլ տօն լինի:

Յիշանէ՛ս ինչպէ՛ս

Գ Ի Ի Մ Ի Ի

ԽԻՇԱԳԻՆ—ԼԵԱՆ ԱՐԱՐԱՅ ԱՏԱԳՐՈՅ

Ալեքսանդրապօլ քաղաքը սրանից 40 տարի
յառաջ գիւղ եղած է «Գիւմրի»*) անուամբ, ունե-

(*) Գիւմրի բառը կրճատուած է Գումարի բա-
ռից, որովհետեւ սա եղած է գօրոց գումարման